

Asia: VN/31908/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi (sairaalat)

Lausunnonantajan lausunto

Kommentit leikkaustoimintaa koskevista muutosehdotuksista (terveydenhuoltolaki 45 §)

-

Kommentit kiireellisen hoidon tarpeen arviota ja kiirevastaanottotoimintaa koskevista säännösehdoista (terveydenhuoltolain 50 §:n 1 ja 2 momentti)

-

Kommentit monierikoisalaisen ympärivuorokautisen päivystyksen keskittämistä koskevista säännösehdoista (terveydenhuoltolain 50 §:n 3-5 momentit ja voimaansäilyttämislain 59 §:n kumoaminen)

-

Kommentit ympärivuorokautista perusterveydenhuollon tai akuuttilääketieteen päivystystä koskevista sääntelyehdoista (terveydenhuoltolain 51 §:n 6 momentti)

-

Mahdolliset muut hallituksen esitystä koskevat kommentit

Sairaalaverkon uudistamisen tarkoituksena on erikoissairaanhoidon kustannusten hillintä. Uudistamista perustellaan hoidon laadun varmistamisella, potilasturvallisuudella ja työvoiman riittävydellä. Myös terveydenhuollon vuokrahenkilöstön ylisuuret kustannukset perustelevat päivystysverkkoon puuttumista.

SOSTE toteaa, että päihteiden vierotushoidon lisääminen kiireelliseksi hoidoksi on tärkeää ja hyvä uudistus.

Myös saattohoito tulisi lisätä kiireelliseksi hoidoksi terveydenhuoltolakiin - kuten STM työryhmä ehdotti jo vuonna 2021. Perusteluna on se, että saattohoitopotilaan tilan akuutti heikkeneminen edellyttää nopeaa hoitopääsyä, eikä kuolevaa potilasta tule hoitaa päivystysyksikössä eikä häntä voi laittaa jonottamaan hoitopääsyä.

SOSTE kiinnittää huomiota palveluiden saatavuuteen ja saavutettavuuteen. Vanhusväestö on suuri päivystysten käyttäjäryhmä. Huolta herättää palveluiden siirtyminen etäämmäksi, myös potilasturvallisuuden, hoidon saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Erinomainen uudistus on kevyttä anestesiaa ja/tai puudutusta vaativan päiväkirurgian mahdollistaminen myös muissa yksiköissä kuin keskussairaaloissa. Nykysäädösten mukaan yksityissektorilla on voitu tuottaa sellaista yleisanestesiaa edellyttävää päiväkirurgiaa, mikä on julkisella puolella kielletty. Tämä on erikoinen tilanne, eikä ole perusteltavissa potilasturvallisuudella. Samoin tämä on hyvä uudistus esimerkiksi anestesiassa toteutettavia hammaslääkäritoimenpiteitä varten.

Kokonaisuudessa tulee myös arvioida uudistuksen vaikutukset terveydenhuollon ammattilaisten koulutukseen. Mikäli hoitoalan ammattilaisten ja lääkäreiden koulutuksen, harjoittelun mahdollisuudet vaikeutuvat ja supistuvat, niin tällä voi olla radikaaleja vaikutuksia sekä koulutusmääriin ja sitä kautta työvoiman saatavuuteen niillä alueilla, joiden sairaaloiden toimintaprofiili yksipuolistuu ja supistuu.

SOSTEn ei ota kantaa yksittäisten sairaaloiden muutoksiin. SOSTE kiinnittää kuitenkin huomiota Kymenlaakson hyvinvointialueella Kouvolan Ratamokeskukseen (yhteispäivystykseen) joka palvelee myös psykiatrisen erikoissairaanhoidon sairaalaa Kuusankoskella. Tätä pitäisi vielä harkita potilasturvallisuuden näkökulmasta. Psykiatriset potilaat tarvitsevat myös päivystyspalveluita sekä somaattisten akuuttitilanteiden tutkimusta ja hoitoa.

Kommentit muista säädösmuutosehdotuksista

-

Kommentit esityksen vaikutusarvioista

-

Tiivistelmä annettavan lausunnon sisällöstä

SOSTEn kannat tiivistetysti

SOSTE toteaa, että päihteiden vierotushoidon lisääminen kiireelliseksi hoidoksi on tärkeää ja hyvä uudistus. Myös saattohoito tulisi lisätä kiireelliseksi hoidoksi terveydenhuoltolakiin - kuten STM työryhmä ehdotti jo vuonna 2021.

SOSTE kiinnittää huomiota palveluiden saatavuuteen ja saavutettavuuteen. Vanhusväestö on suuri päivystysten käyttäjäryhmä. Huolta herättää palveluiden siirtyminen etäämmäksi, myös potilasturvallisuuden, hoidon saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Erinomainen uudistus on kevyttä anestesiaa ja/tai puudutusta vaativan päiväkirurgian mahdollistaminen myös muissa yksiköissä kuin keskussairaaloissa.

Kokonaisuudessa tulee myös arvioida uudistuksen vaikutukset terveydenhuollon ammattilaisten koulutukseen. Mikäli hoitoalan ammattilaisten ja lääkärin koulutuksen, harjoittelun mahdollisuudet vaikeutuvat ja supistuvat, niin tällä voi olla radikaaleja vaikutuksia sekä koulutusmääriin ja sitä kautta työvoiman saatavuuteen niillä alueilla, joiden sairaaloiden toimintaprofiili yksipuolistuu ja supistuu.

SOSTEn ei ota kantaa yksittäisten sairaaloiden muutoksiin. SOSTE kiinnittää kuitenkin huomiota Kymenlaakson hyvinvointialueella Kouvolan Ratamokeskukseen (yhteispäivystykseen) joka palvelee myös psykiatrisen erikoissairaanhoidon sairaalaa Kuusankoskella. Tätä pitäisi vielä harkita potilasturvallisuuden näkökulmasta. Psykiatriset potilaat tarvitsevat myös päivystyspalveluita sekä somaattisten akuuttitilanteiden tutkimusta ja hoitoa.

Kommentit sosiaalipäivystystä koskevasta erillisestä muistiosta

Tarve sosiaali- ja terveydenhuollon integroidulle asiakaslähtöiselle päivystyspalvelujen kokonaisuudelle ei ole kadonnut mihinkään sitten edellisen päivystysuudistuksen. Päivystykseen hakeutuvien ihmisten tilanteet ovat moninaisia ja niiden hoitaminen voi vaatia sekä terveyden- että sosiaalihuollon moniammatillista osaamista. SOSTE korostaa, että päivystyksellisten sosiaalipalveluiden on oltava yhdenvertaisesti saatavilla hyvinvointialueesta riippumatta. SOSTE katsoo, että sääntelyn purkaminen saattaa vaarantaa palvelujen tasalaatuisuuden ja yhdenvertaisen saatavuuden koko maassa. Päätöksenteon tueksi tulisi ainakin olla saatavilla ajantasaista ja täsmällistä tietoa edellisen päivystysuudistuksen toimeenpanosta sosiaalihuollon osalta.

SOSTE esittää, että sosiaali- ja terveysalan järjestöt otetaan mukaan sosiaalihuoltolain uudistamistyöhön. Sosiaali- ja terveysjärjestöillä on ymmärrystä palveluiden käyttäjien ja heidän

yhteisöjensä tarpeista: päästään lähelle niitä ihmisiä, joita julkisen sektorin on tarpeen lähestyä ja palvella. Yhteistyö järjestöjen kanssa varmistaa, että kaikkien, myös heikoimmassa asemassa olevien ihmisten, ääni kuuluu.

Tamminiemi Marja
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry